

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра лісового господарства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЛІСОЗНАВСТВО»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	20 Аграрні науки та продовольство
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	205 Лісове господарство
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА	Лісове господарство
ТИП ДИСЦИПЛІНИ	Обов'язкова компонента
МОВА НАВЧАННЯ	Українська

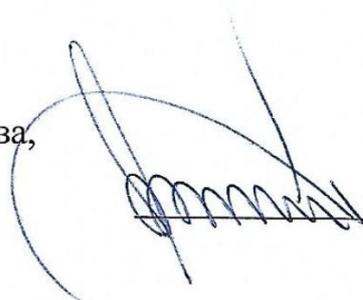
Робоча програма з навчальної дисципліни «Лісознавство» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 205 «Лісове господарство» / Укладачі: Масальський В.П., Пенькова С.В., Рижов О.М. Біла Церква: БНАУ, 2025. 18 с.

Розробники: В.П. Масальський, канд. біол. гаук, доцент
С.В. Пенькова, доктор філософії, асистент
О.М. Рижов, асистент

Робочу програму затверджено на розширеному засіданні кафедри лісового господарства

(Протокол № 14 від 07 липня 2025 р.)

Завідувач кафедри лісового господарства,
професор

Василь ХРИК

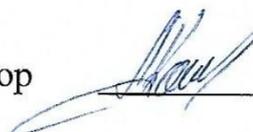
Гарант ОП, доцент

Тетяна ЛОЗІНСЬКА

Схвалено науково-методичною комісією агробіотехнологічного факультету
(Протокол № 4 від 21 липня 2025 р.)

Голова науково-методичної комісії, професор

Леся КАРПУК

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 205 «ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»	5
4. ОЧІКУВАННІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛІСОЗНАВСТВО»	
6. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	7
7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
7.1. Лекції	8
7.2. Практичні заняття	10
7.3. Самостійна робота	11
7.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	12
8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	13
9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	13
10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	14
11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	14
12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	16
13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	17

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2025–2026 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Лісознавство» для денної форми навчання виділено 120 академічних годин (4 кредити ECTS), у т. ч. аудиторних – 64 години (лекції – 32, практичні заняття – 32), самостійна робота студентів – 56 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань: 20 Аграрні науки та продовольство	Нормативна	
		<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 3	Спеціальність: 205 «Лісове господарство»	2-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – презентація		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість академічних годин – 120		4-й	6-й
		<i>Лекції</i>	
		32 год.	8 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3,5	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	<i>Практичні</i>	
		32 год.	6 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		56 год.	106 год.
		Підсумковий контроль: іспит	

Метою вивчення дисципліни «Лісознавство» є засвоєння теоретичних основ лісівництва, зокрема питань біології, екології та морфології лісу, лісової типології, закономірностей природного поновлення, росту і формування лісу, особливостей взаємодії деревних рослин та інших компонентів насаджень, процесів зміни порід.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язковий освітній компонент «Лісознавство» базується на знаннях таких дисциплін, як «Дендрологія», «Загальна екологія», «Ботаніка», «Фізіологія рослин з основами біохімії».

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 205 «ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.

ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК 1. Здатність застосовувати знання і уміння лісівничої науки й практичний досвід ведення лісового господарства.

ФК 3. Здатність використовувати знання й практичні навички для аналізу біологічних явищ і процесів, біометричної обробки дослідних даних та їх математичного моделювання.

ФК 4. Здатність аналізувати стан дерев, лісостанів, особливості їх росту і розвитку на основі вивчення дослідних даних, літературних джерел та нормативнодовідкових матеріалів.

ФК 12. Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому, регіональному, національному і глобальному рівнях.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

ПРН 4. Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення

лісового господарства.

ПРН 5. Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії і принципи ведення лісового господарства для вирішення завдань професійної діяльності.

ПРН 13. Демонструвати повагу до етичних принципів та формувати етичні засади співпраці в колективі.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛІСОЗНАВСТВО»

Змістовий модуль 1. Вступ до лісознавства. Основи будови лісу.

Тема 1.1. Принципи академічної доброчесності. Вступ. Лісознавство як навчальна дисципліна.

Тема 1.2. Ліс як природне явище і природна система.

Тема 1.3. Морфологія лісу.

Змістовий модуль 2. Екологія лісу

Тема 2.1. Еколого-фізіологічні структури та функціонування лісостанів.

Тема 2.2 Ліс і клімат.

Тема 2.3. Ліс і світло.

Тема 2.4. Ліс і температура.

Тема 2.5. Ліс і повітря.

Тема 2.6. Ліс і волога.

Тема 2.7. Ліс і ґрунт.

Тема 2.8. Біотичні компоненти лісу.

Змістовий модуль 3. Динаміка, розвиток і класифікація лісових екосистем

Тема 3.1. Природне поновлення.

Тема 3.2. Ріст і формування лісу.

Тема 3.3. Взаємодія деревних порід. Динаміка лісу.

Тема 3.4. Типологія лісу.

Тема 3.5. Фітоценологічна типологія.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	всього	у тому числі					всього	у тому числі				
		л	п	лб	інд	СРС		л	п	лб	інд	СРС
<i>Змістовий модуль 1. Вступ до лісознавства. Основи будови лісу</i>												
Тема 1.1	12	2	2	-	4	4	7,5	0,5			2	5
Тема 1.2	10	2	2	-	2	4	7,5	0,5			2	5
Тема 1.3	8	2	2	-	-	4	9		1		2	6
Разом за модуль 1	30	6	6	-	6	12	24	1	1		6	16
<i>Змістовий модуль 2. Екологія лісу</i>												
Тема 2.1.	5	2	1	-	-	2	7,5	0,5			1	6
Тема 2.2	5	2	1	-	-	2	7,5	0,5			1	6
Тема 2.3	6	2	2	-	-	2	7,5	0,5			1	6
Тема 2.4	8	2	4	-	-	2	9	1	1		1	6
Тема 2.5	8	2	2	-	2	2	9	1	1		1	6
Тема 2.6	6	2	2	-	-	2	8,5	0,5	1		1	6
Тема 2.7	8	2	4	-	-	2	8,5	0,5	1		1	6
Тема 2.8	6	2	2	-	-	2	8,5	0,5			1	7
Разом за модуль 2	52	16	18	-	2	16	66	5	4		8	49
<i>Змістовий модуль 3. Динаміка, розвиток і класифікація лісових</i>												
Тема 3.1	8	2	2	-	2	2	6,5	0,5			1	5
Тема 3.2	7	2	1	-	2	2	5,5	0,5				5
Тема 3.3	7	2	1	-	2	2	7		1		1	5
Тема 3.4	8	2	2	-	2	2	5,5	0,5			1	4
Тема 3.5	8	2	2	-	2	2	5,5	0,5			1	4
Разом за модуль 3	38	10	8	-	10	10	30	2	1		4	23
Всього годин	120	32	32	-	18	38	120	8	6		18	88

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, лб – лабораторно-практичні заняття; інд – індивідуальні завдання, СРС – самостійна робота студентів.

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Вступ до лісознавства. Основи будови лісу	
1.1. Принципи академічної доброчесності. Вступ. Лісознавство як навчальна дисципліна. Принципи академічної доброчесності. Сучасне уявлення про лісознавство як науку. Предмет і методологія лісознавства. Коротка історія розвитку лісознавства. Значення лісів у сучасних умовах і актуальні завдання лісівництва. Концепція розвитку лісового господарства України.	2
1.2. Ліс як природне явище і природна система. Визначення лісу і його характерні риси. Особливості лісових дерев. Боротьба за існування і диференціація дерев у лісі. Природний добір у лісових насадженнях. Сутність лісового біоценозу і фітоценозу. Біогеоценоз і екосистема. Ліс як природна система на рівні біогеоценозу.	2
1.3. Морфологія лісу. Поняття про лісостан і його компоненти. Лісівничо-таксаційні показники деревостану. Характеристика інших компонентів лісу. Морфологія лісового масиву.	2
Разом за змістовий модуль 1	6
Змістовий модуль 2. Екологія лісу	
2.1. Еколого-фізіологічні структури та функціонування лісостанів. Загальні поняття про екологію лісу. Закономірності дії екологічних факторів на організми. Класифікація екологічних факторів.	2
2.2. Ліс і клімат. Роль клімату у розподілі рослинності. Горизонтальна і вертикальна зональність. Інтегральні показники клімату. Клімат і поширення лісів на земній кулі	2
2.3. Ліс і світло. Роль сонячної радіації. Вплив якісного складу світла на деревні	2

рослини. Інтенсивність світла та її вплив на ріст дерев. Тривалість освітлення і її значення в лісівництві. Відношення деревних порід до світла. Шкали тіньовитривалості деревних порід. Методи визначення потреби деревних порід у світлі.	
2.4. Ліс і температура. Значення тепла у житті лісу. Температурний режим і тепловий баланс території. Вплив рельєфу на тепловий режим. Відношення деревних порід до тепла. Вплив температурних відхилень на деревні породи. Вплив лісу на температурний режим під його наметом. Регулювання теплового фактора у лісовому господарстві.	2
2.5. Ліс і повітря. Склад атмосферного повітря та його значення для лісу. Особливості лісового повітря. Атмосферне електричне поле і ліс Вітер, його фізична і фізіологічна дія на ліс. Вітровали і буреломи. Вплив лісу на циркуляцію повітряних мас.	2
2.6. Ліс і волога. Класифікація лісорослинних умов за вологістю. Гігрогенний ряд і гігротоп. Гідрологічна роль лісу. Водний баланс лісу.	2
2.7. Ліс і ґрунт. Значення ґрунту для лісу. Лісорослинні властивості ґрунтів в залежності від механічного складу, фізичних властивостей та вмісту поживних речовин. Вплив материнської гірської породи і рельєфу на формування ґрунтів. Ґрунт і кореневі системи дерев. Симбіотичне живлення деревних рослин. Вплив лісу на ґрунт.	2
2.8. Біотичні компоненти лісу. Особливості живого надґрунтового покриву під наметом лісу. Рослини-індикатори лісорослинних умов. Динаміка трав'яного вкриття на зрубках. Ліс і фауна. Регулювання складу і чисельності лісової фауни.	2
Разом за змістовий модуль 2	16
<i>Змістовий модуль 3. Динаміка, розвиток і класифікація лісових екосистем</i>	
3.1. Природне поновлення. Види природного поновлення. Вік змужнілості деревних порід. Особливості цвітіння, запилення і зав'язування плодів. Дозрівання і способи поширення насіння. Періодичність плодоношення деревних порід. Величина урожаю та методи його обліку.	2
3.2. Ріст і формування лісу. Ріст і розвиток деревних рослин. Формування лісостанів і етапи їх	2

розвитку. Умови формування чистих і мішаних деревостанів та їх лісівнича оцінка. Формування простих і складних деревостанів. Вікова структура лісових насаджень.	
3.3. Взаємодія деревних порід. Динаміка лісу. Еколого-біологічна суть взаємодії деревних порід у лісових угрупованнях. Класифікація взаємовпливів лісової рослинності за Д.Д. Лавриненком. Класифікація і характеристика типів взаємодії деревних рослин за М.В. Колесніченком. Динаміка лісових угруповань. Вчення про зміну порід. Фактори, які обумовлюють зміну порід. Типи лісозмін.	2
3.4. Типологія лісу. Витоки лісової типології як науки. Господарська необхідність типологічної класифікації лісів. Класифікаційні схеми типів насаджень. Лісова типологія в степовому лісорозведенні. Типологія гірських лісів. Коротка характеристика основних типів лісу Українського Полісся, Лісостепу та Карпат. Тип лісорослинних умов як класифікаційна одиниця. Тип деревостану.	2
3.5. Фітоценологічна типологія. Загальні поняття про фітоценологію. Типологічні погляди А.К. Каяндера. Теоретичні засади фітоценологічної типології.	2
Разом за змістовий модуль 3	10
Всього	32

7.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть Годин
Змістовий модуль 1. Вступ до лісознавства. Основи будови лісу		
1	Ознайомлення із загальними відомостями про ліс, терміни, визначення.	4
2	Лісівничо-таксаційні показники деревостану, методи їх визначення.	2
Разом за змістовий модуль 1		6
Змістовий модуль 2. Екологія лісу		
3	Вивчення екологічних чинників, зональності лісів та значення клімату для лісу	2
4	Вивчення значення світла, впливу освітленості на ріст лісових рослин, шкали світловибагливості та методи її визначення	2
5	Значення тепла в житті лісу: показники теплового режиму,	4

	теплолюбність, зимостійкість, морозостійкість деревних видів	
6	Ознайомлення із впливом вітру на ліс	2
7	Значення вологи для лісу: явища, опади, класифікація лісорослинних умов за вологістю, шкала вибагливості деревних видів до вологи	2
8	Вивчення впливу ґрунотвірної породи на ліс, потреба деревних рослин у родючості ґрунту	4
9	Вивчення рослин-індикаторів лісорослинних умов	2
Разом за змістовий модуль 2		18
<i>Змістовий модуль 3. Динаміка, розвиток і класифікація лісових екосистем</i>		
10	Визначення врожаю насіння деревних порід різними методами	2
11	Диференціація дерев та природний відпад.	2
12	Лісова типологія. Визначення типів лісорослинних умов за Алексєєвим-Погребняком та типів лісу за акад. Сукачовим.	2
13	Географія типів лісів України.	2
Разом за змістовий модуль 3		8
Всього		32

7.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Вступ до лісознавства. Основи будови лісу</i>		
1	Етапи розвитку лісознавства.	2
2	Перспективи лісовирощування в Україні.	3
3	Лісовпорядкування – основа ведення лісового господарства.	3
4	Диференціація дерев у лісі та їх розподіл за ступенями товщини.	1
Разом за змістовий модуль 1		11
<i>Змістовий модуль 2. Екологія лісу</i>		
5	Ліс як географічне явище.	3
6	Фактори лісоутворення.	3
7	Ліс і світло.	3
8	Ліс і температура.	3
9	Водний режим лісу.	3
10	Ліс і ґрунт.	3
11	Гриби та мікроорганізми лісу.	3

12	Тваринне населення лісу.	3
13	Класифікація лісової рослинності.	3
Разом за змістовий модуль 2		27
<i>Змістовий модуль 3. Динаміка, розвиток і класифікація лісових екосистем</i>		
14	Фізіологічні основи приросту деревини в умовах лісу.	3
15	Відновлювальна здатність лісових екосистем.	3
16	Біологічний кругообіг та його роль у підвищенні продуктивності лісів.	3
17	Лісова типологія в світі.	3
18	Значення лісової типології для науки та виробництва.	3
19	Фітоценологічна типологія	3
Разом за змістовий модуль 3		18
Всього		56

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань

7.4. Орієнтовна тематики індивідуальних і групових завдань.

1. Лісові системи екваторіальних лісів Африки
2. Лісові системи екваторіальних лісів Південної Америки.
3. Бореальні ліси Канади.
4. Ліси країн середземноморського регіону.
5. Пустельні та гірські ліси Середньої Азії.
6. Лісові угруповання на перезволожених територіях.
7. Сукцесії деревостанів при зміні гідрологічних умов.
8. Вплив розвитку мисливського господарства на стан лісів.
9. Лісова типологія в США та Канаді.
10. Лісова типологія Польщі, Скандинавії та Балтійських країн.
11. Сертифікація лісів за програмами FSC та PEFC.
12. Букові праліси Карпат в Україні, частина всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується здобувачами у вигляді презентації. Презентація має містити не менше 15-20 слайдів. До презентації додається пояснювальна записка обсягом 5-7 сторінок формату А4, яка містить вступ (до 1 сторінки), основну частину та висновки. Обов'язково додається перелік джерел використаної інформації. Захист відбувається в усній формі (максимально 5 балів). Зміст презентації та пояснювальної записки (кількість слайдів, якість тексту та ілюстрацій,

новизна, логічність викладення матеріалу) оцінюється максимально в 5 балів. Максимальна кількість балів, яку отримує здобувач за виконання індивідуального завдання становить 10 балів.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання ґрунтуються на принципах студентоцентризму та індивідуально-особистісного підходу; реалізуються через навчання на основі досліджень, посилення творчої спрямованості у формі комбінації лекцій, практичних занять, самостійної роботи з використанням елементів дистанційного навчання, в тому числі в системі Moodle.

Під час лекційного курсу застосовуються репродуктивний, евристичний, дослідницький та пояснювально-ілюстративний методи (лекція-презентація, лекція-дискусія). Широко використовується метод проблемного викладення матеріалу.

На практичних заняттях використовується здебільшого евристичний або дослідницький методи навчання. Заняття проводяться у вигляді практикумів з виконанням індивідуальних завдань з елементами стратегій критичного мислення (мозковий штурм, рольові ігри, дискусія, круглий стіл, інтерактивна групова робота), з виконанням тренувальних робіт по обліку кількості підросту, з розподілом його по якісних показниках; лабораторних досліджень; конференцій; круглих столів. На заняттях використовуються мірні вилки, висотоміри, маркувальні олівці. Застосування цих форм і методів дає можливість значно активізувати навчальний процес з лісознавства, систематизувати і поглибити лісівничі знання, уміння та навички у студентів.

Виконання самостійних і підсумкових тестових завдань відбувається за допомогою освітньої платформи Moodle BNAU, файлообмінних соціальних мереж Telegram, Viber. Інтерактивна складова навчання здобувачів доповнюється іншими застосунками для зворотного зв'язку: інтерактивна дошка Padlet, google-форми для опитувань.

9. ФОРМИ КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ

Поточний контроль з дисципліни «Лісознавство» включає оцінювання виконаних здобувачем практичних робіт та самостійної роботи.

Модульний (рубіжний) контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування. Бали з модульного контролю нараховуються здобувачу вищої освіти за виконання модульних контрольних робіт.

Усі результати поточного та рубіжного оцінювання здобувача (за 10-бальною шкалою) виставляються викладачем в електронний журнал в АСУ БНАУ і автоматично переводяться у 100-бальну шкалу відповідно до розподілу балів за окремі види робіт.

Оцінювання лекційних занять не передбачено. На лекційних заняттях ведеться облік присутності здобувачів для контролю відвідуваності занять.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі іспиту шляхом комп'ютерного тестування.

Підсумкове оцінювання здійснюється за результатами поточного, рубіжного та підсумкового контролю (іспиту).

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання лекційних занять не передбачено. На лекційних заняттях ведеться облік присутності здобувачів для контролю відвідуваності занять.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані розрахункові, лабораторні роботи, командні проекти, зроблені доповіді, презентації, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

Основними видами самостійної роботи є підготовка фахових доповідей, презентацій, есе, участь у командних проектах, виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній / інформальній освіті здійснюється відповідно до чинного Положення https://education.btsau.edu.ua/sites/default/files/DOC/pologenua/polog_neformal_osvita_2024.pdf

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний (практичні заняття, усі види самостійної роботи) і рубіжний (модульний) контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за 10-бальною шкалою. 1 бал оцінювання (з заокругленням до цілого числа) відповідає 10 % правильних тверджень у разі усної відповіді, відповідей у тесті, виконаних завдань тощо.

Відсутність студента на занятті («нб») у розрахунку середнього арифметичного значення (САЗ) приймається як «0».

У кінці семестру обчислюється САЗ всіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок з наступним переведенням його у бали за формулою:

$$\text{БПК} = \text{САЗ} \times k,$$

де БПК – бали з поточного контролю;

САЗ – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок;

k – коефіцієнт для певного виду контролю (практичні заняття, самостійна робота – «3», модульний контроль – «1» для форми підсумкового контролю «іспит»).

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам вищої освіти за кожен із видів роботи, виконаної упродовж семестру, наведено у таблиці.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «іспит»

Види робіт	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	Підсумковий контроль	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	30	30	10	30	100

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною та національною шкалою («незадовільно», «задовільно», «добре», «відмінно» – для іспиту).

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		Іспит	Залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C	Задовільно	
64–74	D		
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34		Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Оцінку «відмінно» отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні

висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.

Оцінку «добре» отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.

Оцінку «задовільно» отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.

Оцінку «незадовільно» отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint;
2. Інформаційні стенди у навчальній аудиторії;
3. Таблиці бонітетів.
4. Таблиці сум площ перерізу та запасів при повноті 1,0.

Інструменти, прилади та інший інвентар

Бусоль БГ-1 2019 р. випуску, мірна стрічка металева 50 м. 2019 р. випуску, мірні вилки 2019 р. випуску, висотомір «Suunto» 2019 р. випуску, аналізатор ґрунту «4в1» (рН-метр/вологомір/термометр/люксметр) 2019 р. випуску, лопати, рулетки, мірні рамки для обліку підросту, сокири, різці.

13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. ДСТУ 3404-96 Лісівництво. Терміни та визначення. (Система Е-навчання БНАУ Moodle, Курс «Лісознавство»)
2. Конспект лекцій з дисципліни “Лісознавство” / уклад.: А.В. Мигаль. Ужгород: Видавництво УжНУ "Говерла", 2021. 263 с. (<https://surli.cc/cinyit>)
3. Лісівництво: підручник/ П. П. Яворовський та ін.. К.: Видавничий центр НУБіП України, 2021. 654 с. (<https://dglib.nubip.edu.ua/items/a678d879-f662-4976-bb76-074b1ff720a2>)
4. Лісознавство. Методичні вказівки до виконання практичних занять. для здобувачів вищої освіти денної форми навчання за освітнім ступенем бакалавр спеціальності 205 «Лісове господарство» Укладачі: Корма О.М., Прокопенко Г.М. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2020. 118с. (<https://surl.lu/almyqe>)
5. Лісознавство: робочий зошит із практичних занять для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 205 – Лісове господарство / уклад. В.М. Хрик та ін. Біла Церква, 2022. 43 с. (<http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/8209>)
6. Краснов В.П. Фітоекологія з основами лісівництва: навч. посібник. Краснов В.П., Шелест З.М., Давидова І.В. Суми: Університетська книга, 2012. 415 с. (наукова бібліотека БНАУ)
7. Свириденко В.Є., Бабіч О.Г., Киричок Л.С. Лісівництво : підручник К.: Арістей, 2008. 544 с. (наукова бібліотека БНАУ)
8. Свириденко В.Є., Киричок Л.С., Бабіч О.Г., Бондар А.О. Практикум з лісівництва: навч. пос. К.: Арістей, 2011. 468 с. (наукова бібліотека БНАУ)
9. Термена Б.К. Лісознавство з основами лісівництва: навчальний посібник. Чернівці: Книги - ХХІ. 2004. 160 с. (наукова бібліотека БНАУ)
10. Хрик В.М., Кімейчук І.В. Лісівництво: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 205 «Лісове господарство». Біла Церква, 2021. 444 с. (наукова бібліотека кафедри лісового господарства)

Додаткова література

1. Лісознавство з основами лісовідновлення: конспект лекцій/ укладач О.С Мельник. Суми: Сумський державний університет, 2011. 59 с. (https://www.researchgate.net/publication/340436231_Lisoznavstvo_z_osnovami_lisovidnovlenna)
2. Лісовий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 17, 100 с.): редакція від 15.11.24 р. (<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>)
3. Мазепа В.Г. Регіональне та соціальне лісівництво: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Мазепа В.Г., Турко

В.М., Сірук Ю.В., Курбет Т.В. Електронні дані. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». 2023. 137 с. (<https://surl.lu/icrvdr>)

4. Попович С.Ю., Корінько О.М., Устименко П.М. Заповідне лісознавство: навч. посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 2009. 384 с. (<https://surli.cc/dmfyhk>)

5. Постанова КМУ від 1.03.2007р. № 303. Про затвердження Правил відтворення лісів (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2007-%D0%BF#Text>)

6. Постанова КМУ від 16 травня 2007 р. N 733 Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок. (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2007-%D0%BF#Text>)

7. Постанова КМУ від 27 липня 1995 р. N 555 Про затвердження Санітарних правил в лісах України: редакція від 9.07.2025 р. (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-95-%D0%BF#Text>)

8. Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1777-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-derzhavnoyi-strategiy-a1777r>

9. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

10. Юхновський В.Ю., Левандовська С.М., Хрик В.М. Атлас фітоіндикаторів типів лісорослинних умов лісостепу України. Монографія. Біла Церква. «Білоцерківдрук», 2013. 651 с. (наукова бібліотека БНАУ)

11. Юхновський В.Ю., Левандовська С.М., Хрик В.М. Атлас фітоіндикаторів типів лісорослинних умов степу України. Монографія. Біла Церква. «Білоцерківдрук», 2015. 527 с. (наукова бібліотека БНАУ)

12. Mark S. Ashton, Matthew J. Kelty. The Practice of silviculture. 2018. 779 p. (<https://archive.org/details/the-practice-of-silviculture/page/n3/mode/1up>)

Адреси сайтів в INTERNET

1. ДП "Ліси України". <https://e-forest.gov.ua/>
2. Ліс Європи. <https://forestry.europeforesteurope.org>
3. Офіційний сайт Європейського Союзу. Лісівництво. https://commission.europa.eu/food-farming-fisheries/forestry_en
4. Науковий вісник НЛТУ України. <https://nv.nltu.edu.ua/index.php/journal>
5. Природа України. <https://nature.land.kiev.ua/>
6. Journal of Forestry Research. <https://link.springer.com/journal/11676>